

International Science Group

ISG-KONF.COM

II

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"MODERN TRENDS OF SCIENTIFIC DEVELOPMENT"**

**Vancouver, Canada
January 18-21, 2022**

ISBN 978-1-68564-505-2

DOI 10.46299/ISG.2022.II

MODERN TRENDS OF SCIENTIFIC DEVELOPMENT

Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference

Vancouver, Canada
January 18 – 21, 2022

91.	Kim L. PHÉNOMÈNE DE MÉTAPHORISATION DANS LES TITRES DES ARTICLES DE PRESSE FRANÇAISE	372
92.	Orel A. FEMALE SENSUALITY IN VICTORIAN AND NEO-VICTORIAN NOVELS	376
93.	Vasta V., Litvinenko N., Dovbysh A. WHAT IS BEING A SUCCESSFUL LAWYER? PROS AND CONS OF BEING A LAWYER.	382
94.	Ірчишина М.В., Байрак К.С. ПОЛІТКОРЕКТНІСТЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	385
95.	Бияров Б., Кыдырбекова А. ОРХОН ЕСКЕРТКІШТЕРІНДЕГІ АНТРОПОНИМДЕРДІҢ ЭТИМОЛОГИЯСЫ	388
96.	Білик Я.С., Лісовий М.І. ПЕРЕВАГИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	394
97.	Губа Л.О. КУРС «МЕДІАЛІНГВІСТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ» ЯК ЧАСТИНА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ	397
98.	Щигло Л.В., Горобець М.Б. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИВЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО ДИСКУРСУ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ РАКУРС	405
POLITICAL SCIENCE		
99.	Bondarchuk O., Khvorostianko N. IMAGE OF A MODERN DIPLOMAT	408
100.	Качуровський О.П. ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ У БОЛГАРІЇ	410

КУРС «МЕДІАЛІНГВІСТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ» ЯК ЧАСТИНА ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ- ІНОЗЕМЦІВ

Губа Людмила Олексіївна

кандидат філологічних наук, старший викладач
Дніпровський державний медичний університет

Наразі фахівці всіх професій залучені до сучасного інформаційного світу і відчують його вплив. Тому необхідно озброїти їх навичками, що допоможуть їм відстоювати свою особисту і професійну незалежність. Не менш важливим є надати такі навички і студентам-іноземцям, які прибувають у нашу країну, щоб отримати вищу освіту. Запровадження у навчальний процес негуманітарних спеціальностей дисциплін, що надають необхідний інструментарій для захисту від застосування маніпулятивних технологій, дозволить їм не тільки виокремлювати незаангажовану інформацію у медіа, але, сподіваємось, й стати своєрідними амбасадорами України у світі. Мета статті полягає в тому, щоб розглянути основні засади викладання дисципліни «Медіалінгвістичні технології» і довести доцільність її впровадження у навчальні плани студентів-іноземців старших курсів негуманітарного профілю. Теоретичну базу дослідження складає концепція медіатексту як багаторівневого явища, яке поєднує в нерозривній діалектичній єдності медійні та лінгвістичні характеристики. Методологія дослідження містить досягнення тих напрямків, в рамках яких аналізуються медіатексти. При вивченні об'єкту дослідження застосовувались методи лінгводидактики.

Структура дисципліни, ефективні методики її викладання стали предметом дослідження у руслі розробки необхідних як для вітчизняних, так і для іноземних студентів освітніх компетенцій, а саме: здатності визначати характеристики масової комунікації як специфічної сфери функціонування мови мас-медіа та медіатексту; аналізувати функціонально-стилістичні і комунікативно-прагматичні ресурси сучасної медіакомунікації; характеризувати специфіку медіатексту та його основних видів на різних носіях; визначати критерії впливу на масову та індивідуальну свідомість. Дисципліна «Медіалінгвістичні технології» може бути важливою складовою гуманітарної освіти працівників різних сфер діяльності, тому що розкриває цілі, завдання та механізми медіалінгвістичного впливу та надає інструментарій для захисту від нього в засобах масової комунікації, що є вкрай актуальним у сучасному цифровому світі.

Медіалінгвістичні технології в сучасних умовах набувають статусу чи не найважливішого розділу медіалінгвістики – порівняно нового напрямку, що сформувався як система наукових знань лише у 90-х роках ХХ ст., а вже на початку 2000-х рр. його було включено до навчальних програм факультетів журналістики провідних українських та багатьох європейських університетів. Власне, медіалінгвістика є спадкоємицею стилістики, зокрема тих лінгвістичних

розвідок, які називали за об'єктом дослідження («Мова газети», «Мова радіо», «Мова телебачення», а згідно із сучасною термінологією – «Мова ЗМК»), але медіалінгвістика не обмежується вивченням функціонально-прагматичного аспекту мови сучасних засобів масової комунікації, а розглядає мову ЗМК як репрезентанта національної мови, вивчає її внутрішньолінгвістичний статус, типологію медіамовлення, мовностилістичні особливості основних типів медіатекстів, екстралінгвістичні складові медіадискурсу і лінгвомедійні технології впливу на індивідуальну і масову свідомість. Медіалінгвістичні технології фактично виокремлено з одного зі структурних розділів медіалінгвістики в самостійну дисципліну, і це обумовлено тим, що сьогодні медіа суттєво впливають і на мовну, і на соціально-психологічну, і на культурну, і на політичну ситуації в суспільстві. Засоби масової комунікації, які мають майже необмежені права на доступ до інформації та її поширення, завжди використовують можливість впливати на поведінку як особистості, так і мас. Тому запровадження у навчальний процес дисциплін, які давали б майбутнім спеціалістам у сфері медіа надійний інструментарій для захисту від застосування маніпулятивних технологій, є нагальною потребою. Але не менш важливим є надати хоча б базові знання з медіаграмотності і студентам інших спеціальностей. Зовсім незайвим буде отримання такої інформації студентами-іноземцями, що навчаються в українських вишах. Саме такою дисципліною можуть стати «Медіалінгвістичні технології». Специфіка курсу «Медіалінгвістичні технології» полягає в тому, що під час його викладання передбачено розгляд лінгвістичної та медійної складових медіатексту в аспекті різнорівневого впливу на масову та індивідуальну свідомість.

В епоху масових комунікацій маніпуляції набули ознак глобальності, тому їх аналіз становить неабиякий і науковий, і практичний інтерес. Сучасні дослідження Є. Л. Доценко [1], В. П. Шейнова [2], М. О. Кронгауза [3], Г. Г. Почепцова [4], С. О. Зелінського [5], Г. Шилера [6], Р. Бендлера та Дж. Гріндера [7], Р. Ділтса [8] та ін. продовжують і поглиблюють традицію розгляду маніпуляцій з точки зору психологічних і психічних механізмів її здійснення. Теорію та практику мовленнєвого впливу розробляють, зокрема, Т. А. ван Дейк [9], О. С. Іссерс [10], В. В. Різун [11], Г. А. Копніна [12], І. А. Стернін [13], Є. Ф. Тарасов [14], В. М. Корнеєв [15], Л. Є. Сорокіна [16] тощо. Мовленнєву маніпуляцію в аспекті її використання у різних типах дискурсу – рекламному, соціально-політичному, побутовому, медійному – досліджують С. Г. Кара-Мурза [17], А. М. Цуладзе [18], А. П. Чудинов [19], Е. Ласан [20], Н. Хомський (Чомські) [21] та ін. Більшість науковців у своїх розвідках порушують проблему зв'язку маніпуляцій з каналами поширення інформації – ЗМК. У 2006 р. вийшов навчально-методичний посібник І. М. Дзялошинського «Манипулятивные технологии в масс-медиа», в якому зроблено акцент на аналізі різноманітних класифікацій маніпуляційного впливу через ЗМК, але засоби лінгвістичного впливу не стали об'єктом повноцінного студіювання [22]. У посібнику Є. В. Горіної «Коммуникативные технологии манипуляции в СМИ и вопросы информационной безопасности» (2016) розглядаються процеси первинної і вторинної маніпуляції, надано ілюстрований

перелік прийомів маніпулювання масовою свідомістю [23]. Однак теоретичного осмислення методики викладання такої необхідної для журналістських спеціальностей дисципліни, як «Медіалінгвістичні технології», на сьогоднішній день немає.

Теоретичну базу дослідження складає концепція медіатексту як багаторівневого феномену, що поєднує в собі медійні та лінгвістичні характеристики. Методологія дослідження медіатексту враховує досягнення тих наукових напрямків, в межах яких аналізуються ці мовні одиниці: лінгвістичного аналізу, контент-аналізу, дискурсивного методу, методу критичної лінгвістики, когнітивно-інформаційного і лінгвокультурологічного підходів. У процесі вивчення об'єкта застосовувались також методи лінгводидактики, а саме: теоретичний аналіз проблеми та узагальнення досвіду роботи практиків, визначення закономірностей предмета викладання, принципи розробки змісту, формування структури навчальної дисципліни і вибір засобів викладання і вивчення курсу, а також шляхи реалізації навчальних засобів і форм залежно від умов навчання.

Головна мета курсу «Медіалінгвістичні технології» – дати студентам знання, які дозволять їм розпізнавати наявність медіалінгвістичних технологій впливу на масову свідомість у медіапросторі та вміти їм протистояти, що надзвичайно важливо в сучасному інформаційному світі. Для досягнення цієї мети необхідно пройти кілька послідовних етапів навчання, що відображені в структурі курсу.

У вступі до дисципліни необхідно, на наш погляд, зробити акцент на ролі мови як посередника, медіатора, що володіє необмеженим потенціалом маніпулювання. Конкретні приклади мають продемонструвати студентам схильність людської свідомості до різного роду маніпуляцій, легкість, з якою маніпулятори досягають своїх цілей, залишаючи у людей наївну впевненість у свободі своїх дій, етично припустимі експерименти у студентській аудиторії на матеріалах сучасної преси, пов'язаних з їхньою майбутньою професією, дають необхідне мотивування для вивчення предмета, без чого неможливе ефективне навчання. Необхідним також є залучення історичного, краєзнавчого та сучасного недійсного матеріалу, який пов'язаний з країною, звідки прибули слухачі-іноземці. Це буде сприяти залученню студентів-іноземців до активного навчального процесу.

Дисципліна поділяється на два змістових блоки. У першому – студенти отримують базові знання з медіалінгвістики: це теоретичне підґрунтя, без якого не можна здійснити повноцінний аналіз сучасного стану мови ЗМК та її маніпулятивного потенціалу. Вивчення курсу починається з розкриття феноменальної природи мови, її ролі у формуванні індивідуальної, національної та універсальної картини світу. Необхідно приділити увагу поняттям мовної картини світу та мовної особистості, окреслити концепцію лінгвокультури. Час, відведений на суто теоретичні засади, дозволяє розкрити глибокі зв'язки між сучасним станом мови і розвитком масової та індивідуальної свідомості. Для кращого засвоєння матеріалу студенти користуються словником медіалінгвістичних термінів, що структурно збігається з першим блоком пропонованого курсу, а саме з його медіалінгвістичною складовою. Цей словник

для різних спеціальностей, а особливо для студентів-інофонів, повинен включати терміни ,пов'язані з їх майбутньою професією. На початковому етапі викладання названої дисципліни студентам можна запропонувати самостійно створити глосарій дисципліни з метою удосконалення навичок дослідницької роботи але це досить складне завдання по силах тільки тим іноземцям, що мають високий рівень володіння мовою. Допомогти може довідкова література. На цей час, наскільки нам відомо, існує тільки одне допоміжне методичне видання – «Медіалінгвістика: словник термінів і понять» за ред. Л. І. Шевченко [24], але виникла необхідність у словнику-довіднику, адаптованому до нашого курсу [25]. Розроблений та укладений нами словник складається з трьох тематичних блоків. У першому блоці роз'яснюються загальнолінгвістичні уявлення, актуальні для медіалінгвістики; у другому – подано ключові поняття медіа лінгвістики; у третьому – тлумачаться терміни, важливі для розуміння специфіки функціонування мови ЗМК на сучасному етапі розвитку медіа. Така побудова словника зумовлена навчальною метою видання: з точки зору методології подання термінів паралельно з тематичними модулями курсу більш доцільне, ніж їх розташування за алфавітом, оскільки засвоєння теми неможливе без точного розуміння ключових теоретичних понять.

На початковому етапі вивчення курсу поглиблюється розуміння основних категорій медіалінгвістики і її «головної теоретичної складової ... – концепції медіатексту» [26, с. 33]. Сучасна наука розглядає медіатекст у багатьох аспектах. Нашою метою було дати загальне, але науково обґрунтоване уявлення про цю одиницю мови. Передусім студенти повинні усвідомити принципову різницю між інтерпретацією тексту в традиційній лінгвістиці і поняттям медіатексту в медіалінгвістиці, навчитись виокремлювати медійну і вербальну складову тексту, знати його основні категорії та структуру, розуміти специфіку виявлення автора і адресата в медіатексті; сформуувати уявлення про основні методи вивчення медіатексту: лінгвістичний аналіз, контент-аналіз, дискурсивний метод, метод критичної лінгвістики, когнітивно-інформаційний і лінгвокультурологічний підходи. Це значно інструментальні можливості майбутніх фахівців будь-яких спеціальностей під час роботи з текстами, систематизує їхні знання в аспекті впливу слова на свідомість.

На практичних заняттях відпрацьовуються навички диференціації медійної та лінгвістичної складової текстів, які продукуються пресою, радіо, телебаченням та Інтернетом. На матеріалі актуальних медіа текстів професійної направленості студенти-іноземці відшліфовують володіння мовою, а також розглядають специфіку подачі інформації різними каналами ЗМК і засоби, за допомогою яких канал комунікації впливає на повідомлення, що отримує реципієнт. Наступний етап – аналіз медіалінгвістичних особливостей жанрово-функціональних типів медіатекстів: новин, інформаційної аналітики, публіцистики, реклами. Кожен з цих типів пропонується студіювати за однією схемою: медійні особливості даного типу тексту; його фонографічні ознаки; лексичні атрибути, мовна гра; словотвірні інновації; морфологічні риси медіаповідомлень; особливості використання синтаксичних конструкцій. Така проста схема робить текст максимально прозорим на всіх рівнях його будови і

дозволяє виокремлювати лінгвістичну специфіку кожного з типів тексту. Аналіз інтенцій автора слід давати в супутньому режимі, підводячи студентів до самостійних висновків про зв'язок мовленнєвих уподобань автора і його намірів. Така методика готує ґрунт для опрацювання основного змісту курсу. Перевіркою засвоєння матеріалу є обов'язкова самостійна робота кожного студента-інофона, який має вибрати будь-який медіатекст і проаналізувати його медійну і лінгвістичну складову.

Теми другого блоку пов'язані з вивченням стратегій і тактик маніпулятивного впливу в медіасфері – такий підхід дозволяє включити знання слухачів у систему їхніх уявлень про інформаційне середовище, поза яким неможливе існування людини на сучасному етапі розвитку суспільства. Але якщо в першому блоці увагу студентів було зосереджено на лінгвомедійній характеристиці і можливостях каналів поширення інформації, то зміст другого блоку пов'язаний з дослідженням медіалінгвістичних засобів, що використовуються ЗМК в маніпулятивних цілях.

В основі медіалінгвістичних технологій впливу лежить поняття маніпуляції, тлумачення якого логічно почати з історії виникнення, визначення його смислового ареалу і ознак маніпулятивного впливу. Також необхідно виявити місце й роль медіалінгвістичних технологій в розгалуженій системі способів маніпулятивного впливу на маси. Особливу увагу слід приділити типології та проблемам класифікації маніпулятивного впливу. Студенти-іноземці мають точно визначати місце маніпуляції серед інших технологій комунікації, розуміти стратегії, тактики й прийоми маніпулятивного впливу: для цього вони повинні зрозуміти, що, по-перше, будь-яка маніпуляція неможлива без лінгвістичної складової, а по-друге, що маніпулятивний вплив спрямований на різні рівні свідомості. Безумовно, слухачі мають знати шість основних прийомів пропаганди, сформульованих ще у 30-ті рр. ХХ ст. в Америці, які не втратили актуальності й сьогодні, так звану «абетку пропаганди»: «наклеювання ярликів», «сяючі узагальнення», «трансфер», «посилання на авторитети», «свої хлопці», «загальний вагон», але цих прикладних знань недостатньо. Маніпуляції за допомогою актуалізації або створення ментально-міфологічних конструктів і впливу на архетипи і метапрограми, використання психологічних автоматизмів, управління інформаційними потоками, у тому числі цифрові маніпуляції, ціннісно-емоційне маніпулювання, використання механізмів соціального контролю, паралогічні прийоми маніпулювання – всі ці техніки мають бути опрацьованими на лекційних і практичних заняттях. Така методика дає уявлення про глобальність і розгалуженість маніпулятивного впливу на масову свідомість у сучасному світі, якого неможливо уникнути. Окремий час потрібно приділити демонстрації дії маніпулятивного впливу на різні рівні свідомості через лінгвістичні засоби. Об'єктом аналізу краще обирати новітні публікації в ЗМІ, а увагу бажано зосередити саме на засобах, до яких вдаються творці медіаповідомлень для впливу на особистість і суспільство. На фонографічному рівні це інтонація, тембр, акцентування голосом, паузи, алітерація, тавтограма, римування, ритмізація. Серед лексичних засобів виокремлюють багатозначність і омонімію, тропи, нагромадження термінів, заміну загальновідомих слів рідної

мови іншомовними, неологізми, евфемізми і дисфемізми, використання побутової та обценної лексики, сталих виразів, фразеологізмів, спотворення цитат, пряме цитування, мовну агресію в контексті лінгвістичного маніпулювання. На морфологічному рівні – це суфікси суб'єктивної оцінки, оцінний словотвір, символічне позначення скорочень, аббревіатури, навмисний аграматизм і трансформоване написання слів, маніпулятивний потенціал різних частин мови. Інверсія, тип речення, фрагментація, спрощення, повтори, паралелізм, градація, парцеляція, сегментація, типи і види синтаксичних конструкцій є предметом розгляду на синтаксичному рівні. Але тут студенти, і не тільки іноземці, наражаються на небезпеку взагалі сприймати мову як комплекс засобів впливу, адже будь-яка емоційно забарвлена одиниця вже передбачає суб'єктивну оцінку факту дійсності. Викладач повинен переконливо довести думку про те, що, дійсно, будь-який мовний засіб може бути засобом маніпуляції, але, як слушно відзначає Є. Л. Доценко, «йдеться не про засоби, а про їх використання: ножі у всіх на кухнях лежать, але знаряддям злочину вони стають рідко і зовсім не через їх загальну поширеність» [1]. Саме тут предмет нашої дисципліни стикається з етикою мас-медійної діяльності, що дає змогу включити її в контекст не тільки лінгвістичної і медійної, а й етичної складової діяльності сучасних медіа.

Завершальним етапом у вивченні дисципліни є знайомство студентів-іноземців з принципами та техніками захисту від медіалінгвістичних технологій впливу. Багато в чому це буде узагальненням вивченого, тому що всі техніки спираються на принцип критичного аналізу інформації і контролю своїх реакцій на неї. Бажано, щоб цю інформацію вони знайшли самостійно і підготувати власні рекомендації для безпечного існування в інформаційному суспільстві.

Вивчення останнього блоку завершується практичним заняттям, на якому студенти-іноземці здійснюють комплексний аналіз медіатексту, застосовуючи всі наявні засоби аналізу, щоб виявити технології впливу, які застосовуються автором у запропонованому тексті. Робота розрахована на заняття в аудиторії, в дискусії має брати участь вся група, що дозволить студентам удосконалити і закріпити отримані знання та мовленнєві навички. Якщо рівень підготовки групи і ступінь оволодіння матеріалом достатні, можна запропонувати студентам самостійно скласти схему аналізу медіатексту і після обговорення варіантів виробити найбільш прийнятний. В іншому випадку викладач пропонує готову схему, за якою студенти аналізують текст. Наша схема містить такі елементи: 1) екстралінгвістичні фактори створення тексту (власник ЗМІ; позиція ЗМІ; політичні погляди журналіста; зв'язок часу виходу публікації з подіями в країні, регіоні, місті; мета написання); 2) жанрова приналежність тексту; 3) медійні елементи технологій впливу; 4) мовні стратегії і тактики, які використано журналістом, їх реалізація на рівні інвенції і композиції; 5) мовні засоби реалізації стратегій і тактик; 6) висновок щодо ступеня ефективності медіалінгвістичних маніпуляцій в цьому тексті.

Підсумком вивчення дисципліни є самостійне дослідження медіатексту за власним вибором іноземних студентів, яке має продемонструвати їх уміння

розпізнавати застосування медіалінгвістичних технологій в інформаційному полі сучасного суспільства.

Для майбутніх фахівців, як вітчизняних, так і іноземних, важливо опанувати знання, спрямовані на розкриття маніпулятивних стратегій і тактик у сучасному медіапросторі.

У ході аналізу методики викладання дисципліни «Медіалінгвістичні технології» було розглянуто засоби подачі матеріалу, які унаочнюють застосування медійних і лінгвістичних засобів впливу на масову свідомість в їх взаємодії. Об'єктом вивчення у дисципліні «Медіалінгвістичні технології» є медіатексти різних видів та жанрів, предметом – медіалінгвістичні технології впливу на особистість та суспільство, що реалізуються у медіатекстах різних видів та жанрів, метою – дослідження сучасних маніпулятивних технологій, умов, форм і механізмів їх застосування у ЗМІ. Знання, що їх отримують студенти-іноземці під час вивчення дисципліни, дозволять їм виокремлювати домінантні екстра- та інтралінгвальні параметри мас-медіа, які зумовлюють особливості функціонування мови медіатекстів; розпізнавати стратегії і тактики медіаманіпуляцій, основні лінгвістичні технології впливу медіа на масову та індивідуальну свідомість; аналізувати різновиди і способи медіалінгвістичних технологій впливу; виявляти засоби мовної агресії у медіатекстах; застосовувати стратегії захисту від маніпулятивних тактик. Отже, запропонована методика викладання навчальної дисципліни «Медіалінгвістичні технології», як і подальша розробка її структури, може бути використана у навчальному процесі студентів-іноземців.

Список літератури

1. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. Москва: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. 344 с.
2. Шейнов В. П. Психотехнологии влияния. Москва: АСТ; Минск: Харвест, 2006. 448 с.
3. Кронгауз М.А. Мем в русскоязычном Интернете: опыт деконструкции / Русский язык и новые технологии. Москва: Новое лит. обозрение, 2014. С. 87–99.
4. Почепцов Г.Г. Контроль над разумом. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 348 с.
5. Зелинский С.А. Манипулирование массовыми психическими процессами посредством психо-аналитических методик. Санкт-Петербург: Издательско-Торговый Дом «СКИФИЯ», 2008. 248 с.
6. Шиллер Г. Манипуляторы сознанием. Москва: Мысль, 1980. 287 с.
7. Бэндлер Р., Гриндер, Дж. Рефрейминг: ориентация личности с помощью речевых стратегий. Воронеж: НПО "МОДЭК", 1995. 256 с.
8. Дилтс Р. Фокусы языка. Изменение убеждений с помощью НЛП. Санкт-Петербург: ПИТЕР, 2014. 256 с.
9. Дейк Т.А. ван. Дискурс и власть: Репрезентация доминирования в языке и коммуникации. Москва: Книжный дом "ЛИБРОКОМ", 2013. 344 с.

10. Иссерс О.С. Речевое воздействие. Москва: Флинта:Наука, 2009. 224 с.
11. Різун В.В., Непийвода Н.Ф.Ю., Корнеєв В.М. Лінгвістика впливу. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2005. 148 с.
12. Копнина Г.А. Речевое манипулирование. Москва: Флинта: Наука, 2007. 176 с.
13. Стернин И.А. Введение в речевое воздействие. Воронеж: Изд-во ВГУ, 2001. 252 с.
14. Тарасов Е.Ф. Речевое воздействие: Методология и теория / Оптимизация речевого воздействия / [отв. ред. Р.Г. Котов]. Москва: Наука, 1990. С. 5-18.
15. Корнеєв В.М. Комунаційні технології як засоби проектування соціальної дійсності // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 176-181.
16. Сорокіна Л. Є. Molliennaya manipulation and other types of speech influence: the terminological delineation of concepts // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2014. № 8. Т. 2. С. 157-159.
17. Кара-Мурза С.Г. Власть манипуляции. Москва: Академический Проект, 2015. 358 с.
18. Цуладзе А.М. Политические манипуляции, или Покорение толпы. Москва: Книжный дом «Университет», 1999. 144 с.
19. Чудинов А.П. Политическая лингвистика (общие проблемы, метафора): учеб. пособие. Екатеринбург : Урал. гуманит. ин-т, 2003. 194 с.
20. Лассан Э. Лингвистика ставит диагноз... Очерк «духа эпохи» в свете данных лингвистического анализа. Вильнюс: Издательство Вильнюсского университета, 2011. 252 с.
21. Хомски, Н. Десять стратегий манипулирования с помощью СМИ.
22. URL: <http://psyfactor.org/lib/manipulation3.htm> (дата звернення 15.09.18)
23. Дзялошинский И. М. Манипулятивные технологии в масс-медиа. URL:<http://gigabaza.ru/doc/72658.html> (дата звернення 10.09.18)
24. Горина Е.В. Коммуникативные технологии манипуляции в СМИ и вопросы информационной безопасности: учеб.-метод. пособие. Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2016. 67 с.
25. Шевченко Л.І., Дергач Д.В., Сизонов Д.Ю. Медіалінгвістика: словник термінів і понять. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 326 с.
26. Губа Л.О. Термінологічний словник до курсу «Медіалінгвістика» для магістрів, які навчаються за освітньо-професійними та освітніми програмами «Видавнича справа та редагування», «Журналістика», «Реклама та зв'язки з громадськістю», «Медіакомунікації». Дніпро: Адверта, 2018. 40 с.
27. Добросклонская Т.Г. Медиалингвистика. Системный подход к изучению языка СМИ. Москва: Флинта: Наука, 2008. 264 с.